

ตัวแบบความสัมพันธ์ในครอบครัวไทยยุคโลกาภิวัตน์

ปริศนา กาญจนกันทร^๑ สุพรรณิ ไชยอำพร^๒

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์เชิงการทำหน้าที่และความสัมพันธ์เชิงอำนาจการตัดสินใจของครอบครัวไทยในยุคโลกาภิวัตน์ และ 2) เพื่อศึกษาตัวแบบของความสัมพันธ์ในครอบครัวไทยยุคโลกาภิวัตน์ ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากครอบครัวที่ประสบความสำเร็จในชุมชนเมืองและต่างจังหวัดรวม 27 ครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า การทำหน้าที่สากลของครอบครัวไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก แต่มีการเปลี่ยนแปลงอำนาจการตัดสินใจ คือ จากเดิมที่บิดามีอำนาจตัดสินใจ เปลี่ยนมาเป็นการตัดสินใจร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว โดยบุตรมีอำนาจต่อรองในครอบครัวสูง และมีการเปิดพื้นที่พูดคุยโดยใช้เหตุผลแลกเปลี่ยนกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการทำหน้าที่ในครอบครัว การอบรมขัดเกลาบุตร และการใช้เหตุผลในการสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว

คำสำคัญ การทำหน้าที่ของครอบครัว ความสัมพันธ์เชิงอำนาจการตัดสินใจ การขัดเกลาทางสังคม

^๑ นักศึกษาปริญญาเอก คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ Email: air-prisana@hotmail.com

^๒ รองศาสตราจารย์ประจำ คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

วันที่รับบทความ: 12 ธันวาคม 2561 วันที่แก้ไขบทความ: 7 มกราคม 2562 และวันตอบรับบทความ: 14 มกราคม 2562

Thai Family Relation Models in the Globalization Era

Prisana Kanjanakuntorn^a Supanee Chaiumporn^b

Abstract

The objectives of this research are; 1) to study the change of functional relationship and decision power relationship in Thai family during the globalization era; and 2) to study Thai family model during the globalization period. The qualitative research was utilized through collecting data from 27 successful families living in big urban and rural areas. The study found that there was a little change in performing universal family role, but there was a change in family that were from father domination to joint decision, showing child/ children to have higher bargaining power, and more using of rationale for making a decision in a family. It is necessary to recognize family functions, socialization process and rational communications of family members.

Keyword: Functions of a Family, Power Relations in Decision-making, Socialization Process

---

^a Ph.D. Student, School of Social and Environmental Development, National Institute of Development Administration, Email: air-prisana@hotmail.com

^b Associate Professor, School of Social Development and Environment, National Institute of Development Administration
Received: 12 ธันวาคม 2018, Revised: 7 มกราคม 2019, Accepted: 14 January 2019

บทนำ

ครอบครัวและเครือญาติเป็นสถาบันทางสังคมอันดับแรกที่มีมนุษย์แต่ละคนมีประสบการณ์ตรง ตั้งแต่เริ่มต้นของชีวิตจนกระทั่งสิ้นลมหายใจ ในยุคโลกาภิวัตน์สถาบันครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากความเจริญเติบโตทางด้านเทคโนโลยีที่แพร่กระจายไปทั่วโลก ก่อให้เกิดความหลากหลายทางวัฒนธรรมเนื่องจากการอพยพย้ายถิ่นระหว่างชาติต่าง ๆ อย่างค่อนข้างอิสระ อิทธิพลจากวัฒนธรรมตะวันตกก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้วัฒนธรรม ค่านิยม และวิถีชีวิตของคนในสังคมเปลี่ยนไปจากเดิม รวมทั้งก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างวัฒนธรรมเดิมกับวัฒนธรรมใหม่ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและเกิดวิกฤตทางวัฒนธรรมเนื่องจากการขาดการคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนรุ่นใหม่ที่เป็นวัยอยากรู้อยากเห็นอาจรับเอาวัฒนธรรมรอง (Subculture) ในด้านลบ ที่มีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพครอบครัว อาทิ ขนาดของครอบครัว อำนาจการตัดสินใจ และบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวที่เปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ที่ปรากฏชัดทั้งในเมืองศูนย์กลางและเมืองหน้าด่านของการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการทางครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าสมาชิกในครอบครัวไม่มีสัมพันธภาพที่ดี อาจมองข้ามการขัดเกลาและการสนับสนุนทางสังคมที่ถูกต้อง จนก่อให้เกิดปัญหาหลากหลายจากสังคมเล็กไปสู่สังคมขนาดใหญ่ในระดับประเทศได้

ความสัมพันธ์ในครอบครัวท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์มีรูปแบบที่หลากหลาย แต่รูปแบบใดน่าจะเหมาะสมสำหรับเป็นตัวแทนของความสัมพันธ์ที่สามารถก่อให้เกิดการทำหน้าที่ของครอบครัวได้สมบูรณ์แบบและสอดคล้องกับระบบอื่น ๆ ในสังคมได้อย่างมีดุลยภาพ จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจ ซึ่งผู้วิจัยต้องการศึกษาความสัมพันธ์ดังกล่าว เพื่อนำไปสู่การพัฒนาตัวแบบของความสัมพันธ์ในครอบครัวไทย ซึ่งน่าจะสร้างความตระหนักและก่อให้เกิดการป้องกันและแก้ไขปัญหาความสัมพันธ์ของครอบครัว ตลอดจนการปรับกระบวนการที่เกี่ยวกับครอบครัวเพื่อให้เกิดการบูรณาการในการสร้างความสัมพันธ์และการทำหน้าที่ของครอบครัวไทย เพื่อช่วยลดผลกระทบจากปัญหาสังคมต่อไปในอนาคต

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์เชิงการทำหน้าที่และความสัมพันธ์เชิงอำนาจการตัดสินใจของครอบครัวไทยในยุคโลกาภิวัตน์ 2) เพื่อศึกษาตัวแบบของความสัมพันธ์ในครอบครัวไทย ตลอดจนการขัดเกลาทางสังคมในครอบครัว

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสถาบันครอบครัว

Snit Smuckarn. (2011:4-7) แบ่งประเภทของครอบครัวตามนักมานุษยวิทยา ซึ่งตรงกับแนวคิดของ Boonlue Wantayond. (1979:20), The Committee for National Women Promotion. (1994:41-42) ดังนี้

ครอบครัวเนื้อแท้หรือครอบครัวพื้นฐาน (Nuclear or Elementary Family) ประกอบด้วย พ่อ แม่ และลูก ๆ ที่ยังไม่แต่งงาน และอาจมีญาติทางฝ่ายสามีหรือภรรยาอาศัยอยู่ด้วย แต่ยังรักษาความเป็นครอบครัวเนื้อแท้เพราะอำนาจสิทธิขาดของหัวหน้าครอบครัวมีอยู่อย่างสมบูรณ์

ครอบครัวขยายหรือครอบครัวร่วม (Extended or Joint Family) ประกอบด้วย ครอบครัว เนื้อแท้ตั้งแต่ 2 ครอบครัวขึ้นไปอยู่รวมกันเป็นครอบครัวใหญ่ ปกติครอบครัวขยายประกอบด้วยคนสามรุ่น ได้แก่ ปู่ย่าตายาย พ่อแม่ และลูก ผู้มีอำนาจในครอบครัว คือ ญาติผู้ใหญ่ที่อาวุโส

ครอบครัวซ้อน (Composite or Compound Family) พบเห็นได้ในสังคมที่อนุญาตให้ชายหรือหญิงมีภรรยาหรือสามีได้มากกว่าหนึ่งคนในเวลาเดียวกัน ซึ่งอำนาจสิทธิขาดจะอยู่ที่ชายหรือหญิงที่เป็นหัวหน้าครอบครัว ครอบครัวซ้อนจะปรากฏแพร่หลายในสังคมแถบเอเชีย และอาจสลายได้ง่ายเมื่อสิ้นสภาพของหัวหน้าครอบครัว

ครอบครัวสาระ (Essential Family) ครอบครัวประเภทนี้ภรรยาจะเป็นหลักของครอบครัว เนื่องจากต้องรับผิดชอบความเป็นอยู่ของลูก ๆ สามีมีอำนาจเพียงในนามและรับผิดชอบเรื่องในบ้านเพียงเล็กน้อยเนื่องจากต้องทำงานนอกบ้านที่ห่างไกลและสงเสียค่าใช้จ่าย ครอบครัวประเภทนี้จะปรากฏอยู่ในเผ่าพันธุ์ที่ยากจนในบริติชอินเดียน และเริ่มมีให้เห็นมากขึ้นในชนบททางภาคอีสานของไทย

Talcott Parsons (1959 : 72) กล่าวว่าระบบครอบครัวจะสามารถดำรงอยู่ได้อย่างราบรื่นนั้น จะต้องมีการแบ่งงานกันทำระหว่างผู้ชายและผู้หญิง เขาจำแนกบทบาทของสมาชิกในครอบครัวออกเป็น 2 แบบ คือ 1) **บทบาทเชิงเครื่องมือ (Instrumental Role)** หมายถึง บทบาทที่จำเป็นต้องกระทำ อาทิ การทำงานเลี้ยงครอบครัว การจัดการเพื่อสนองความต้องการของสมาชิก การเป็นผู้นำครอบครัว การออกกฎระเบียบในครอบครัว ตลอดจนอำนาจในการตัดสินใจปัญหาสำคัญๆ ในครอบครัว และ 2) **บทบาทเชิงแสดงออก (Expressive Role)** หมายถึง บทบาทที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์และจิตใจ การอบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยความรัก การแสดงพฤติกรรมที่สนับสนุน/ให้กำลังใจและยอมรับ การให้กำลังใจมีความสุข และให้ความอบอุ่นแก่สมาชิกในครอบครัว

นักสังคมวิทยาได้จำแนกหน้าที่ของครอบครัวออกเป็น 2 ด้าน (Davis, 1966:394-396, Bierstedt, 1970:394-403; Boonlue Wantayond. (1979:46-52) คือ

หน้าที่พื้นฐานและเป็นสากล (Basic and Universal Function) ประกอบด้วย 1) หน้าที่ทางชีววิทยา (Biological Function) ได้แก่ การสร้างสมาชิกใหม่ให้สังคม และการที่หัวหน้าครอบครัวมีหน้าที่หาปัจจัยเพื่อการดำรงชีพให้แก่สมาชิกในครอบครัวตามอัตภาพ และ 2) หน้าที่ทางจิตวิทยา (Psychological Function) ได้แก่ การให้ความรักความอบอุ่นแก่สมาชิก การสร้างความพึงพอใจด้านความต้องการทางเพศ (Satisfaction of Sexual Needs) สอนให้สมาชิกรู้จักควบคุมกฎเกณฑ์และสิ่งเร้าทางเพศ ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่เบื้องต้นของครอบครัว และการปกป้องให้เด็กปลอดภัย ถือเป็นหน้าที่ที่สำคัญมาก

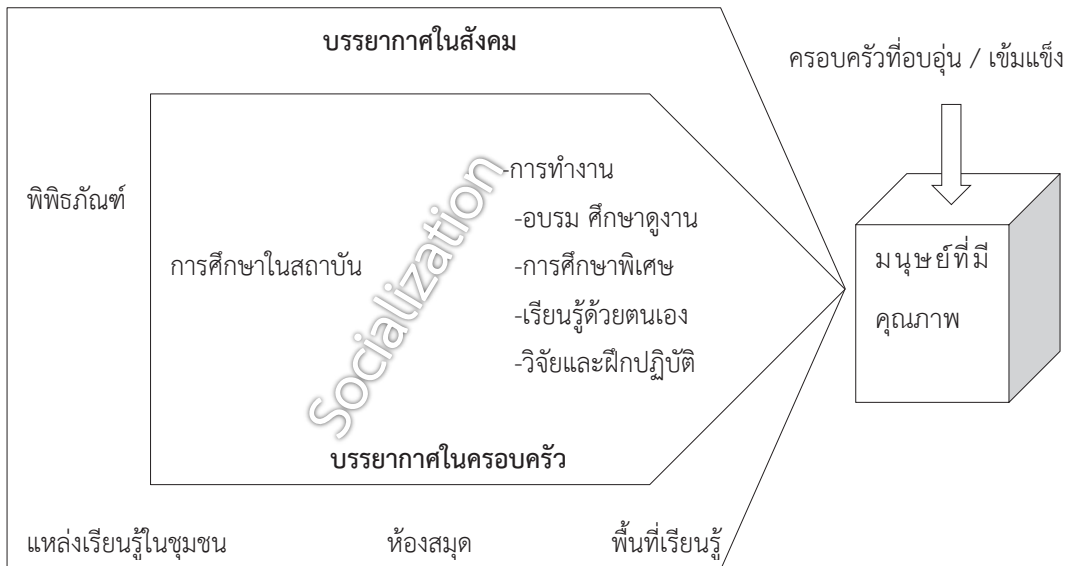
หน้าที่ตามประเพณี (Traditional Function) ประกอบด้วย 1) หน้าที่ทางด้านเศรษฐกิจ (Economic Function) เช่น การแบ่งงานกันทำภายในครอบครัว การหารายได้มาจุนเจือครอบครัว การจัดการดูแลเรื่องทรัพย์สินสมบัติของครอบครัว 2) หน้าที่ทางสังคม (Social Function) เช่น การสร้างฐานะของแต่ละบุคคลในครอบครัว การอยู่ร่วมกันผู้อื่นในสังคมอย่างปกติสุข การมีปทัสถานและแนวการดำเนินชีวิตให้เป็นไปตามระเบียบของสังคม การรวบรวมและถ่ายทอดมรดกทางสังคม การช่วยสมาชิกใน

ครอบครัวในการเลือกคู่ครอง 3) หน้าที่ทางศาสนา (Religious Function) โดยหัวหน้าครอบครัวมีหน้าที่อบรมสั่งสอนให้สมาชิกได้เข้าใจและปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอย่างถูกต้อง 4) หน้าที่ทางวัฒนธรรม (Cultural Function) โดยหัวหน้าครอบครัวสอนให้สมาชิกรู้จักวางตัว และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข และ 5) หน้าที่สันทนาการ (Recreational Function) ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก โดยมีกิจกรรมร่วมกัน เช่น การพักผ่อนหย่อนใจ

ถึงแม้ว่าบทบาทหน้าที่ของครอบครัวจะแตกต่างกันไปตามสภาพของสังคม แต่ก็มีลักษณะบางประการที่คล้ายกัน คือ หน้าที่ในการผลิตสมาชิกใหม่ให้กับสังคม หน้าที่เลี้ยงดูสมาชิกของครอบครัว และหน้าที่อบรมขัดเกลาสมาชิกในครอบครัว

โดยทั่วไปสถาบันทางสังคมทำหน้าที่ที่อบรมขัดเกลาสมาชิกเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติ จุดมุ่งหมายของการขัดเกลาทางสังคม (Broom & Selnick, 1995: 84-87; Palanee Dhitivatana (2010:18-19) คือ การถ่ายทอดหรือการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม โดยการอบรมให้รู้ระเบียบของสังคม ซึ่งมีความมุ่งหมายหลัก 4 ประการ คือ การปลูกฝังระเบียบวินัย การสร้างแรงบันดาลใจหรือความมุ่งหวัง การสอนให้รู้จักบทบาททางสังคมและทัศนคติ และการสอนให้เกิดทักษะหรือความเชี่ยวชาญ โดยผ่านตัวแทนของการขัดเกลา ได้แก่ ครอบครัว สถานศึกษา เพื่อน ศาสนา และสื่อมวลชน เป็นต้น

การขัดเกลาทางสังคมเกิดขึ้นตั้งแต่ในวัยเด็กจนถึงวัยผู้ใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัยเด็ก ถ้าได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างถูกต้องเหมาะสมแล้ว เด็กจะเติบโตมาเป็นคนที่มีบุคลิกภาพตามที่สังคมต้องการ รวมถึงเตรียมความพร้อมและมีภูมิคุ้มกันจากผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ ก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดี รวมทั้งเสริมสร้างสังคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน ซึ่งจำเป็นต้องเริ่มต้นที่ครอบครัวก่อนในการทำหน้าที่ปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีให้กับสมาชิก เพื่อนำไปสู่การสร้างคุณประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม (แผนภาพที่ 1)

แผนภาพที่ 1 แสดงการขัดเกลาในช่วงชีวิตของการทำหน้าที่ในครอบครัว

ความสัมพันธ์เชิงอำนาจการตัดสินใจในครอบครัว

อำนาจตามความหมายของ Max Weber (1978, cited from Somsak Samukkethum. (2011:5) หมายถึง ความเป็นไปได้ที่ผู้กระทำภายในความสัมพันธ์ทางสังคม จะอยู่ในตำแหน่งที่สามารถทำตามเจตนารมณ์ของตนให้บรรลุผล ถึงแม้ว่าจะมีการต่อต้านก็ตาม

ในกรณีโครงสร้างอำนาจของครอบครัว มีแนวคิดที่เกี่ยวข้อง 2 แนวคิด คือ 1) แนวคิดแบบตะวันตก ซึ่งพุทธศาสนาได้กล่าวถึงหลักธรรมที่ทำให้คู่สมรสมีชีวิตสอดคล้องกลมกลืนกัน เรียกว่า สมชีวะธรรม 4 ประการ คือ 1.1) สมศรัทธา คือการมีศรัทธาสมกัน เคารพนับถือในศาสนา มีหลักการและความสนใจอย่างเดียวกัน มีความหนักแน่นเสมอกัน สามารถปรับตัวเข้าหากันได้ 1.2) สมศีลา คือการมีศีลเสมอกัน มีความประพฤติ ศีลธรรมจรรยา มารยาท และการอบรมที่พอเหมาะสอดคล้องกัน 1.3) สมจาคา คือการมีจาคะเสมอกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โอบอ้อมอารี ใจกว้าง ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น ไม่ขัดแย้งกัน และ 1.4) สมปัญญา คือมีปัญญาสมกัน รู้เหตุผลเข้าใจกัน และ 2) แนวคิดแบบตะวันตก (Phimolpunch Vayachuta. (1993: 18-19) สรุปได้ดังนี้ 2.1) อำนาจของสามีสัมพันธ์ทางบวกกับสถานภาพของสามี ได้แก่ อาชีพ รายได้ และการศึกษา 2) ภรรยาที่ประกอบอาชีพจะมีอำนาจในครอบครัวมากกว่าภรรยาที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ 2.3) ในครอบครัวที่ภรรยารับผิดชอบหาเลี้ยงครอบครัวร่วมกับสามีนั้น พบว่าสามีจะรับผิดชอบในกิจกรรมของครอบครัวมากขึ้น 2.4) ภรรยาซึ่งประกอบอาชีพจะมีอำนาจตัดสินใจในการวางแผนครอบครัว และ 2.5) อำนาจระหว่างคู่สมรสเกิดจากการเปรียบเทียบระหว่างสถานภาพทางการศึกษาระหว่างสองฝ่าย รวมทั้งการเปรียบเทียบด้านรายได้ อาชีพ และการมีส่วนร่วมในองค์กรทางสังคม

วิธีการวิจัย

การศึกษานี้ได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญเป็นครอบครัวตัวอย่างที่ดูแลบุตรจนประสบความสำเร็จ โดย 12 ครอบครัวอาศัยอยู่ในชุมชนต่างจังหวัดชานเมือง (ปราจีนบุรี) ซึ่งกำลังกลายเป็นเมือง อีกทั้งยังเป็นเมืองหน้าด่านของการเปลี่ยนแปลงจากกระแสโลกาภิวัตน์ ที่มีการเคลื่อนย้าย/อพยพของประชากร แต่ยังมีประเพณีและวัฒนธรรมเป็นหนึ่งเดียว สภาพทางเศรษฐกิจโดยทั่วไปค่อนข้างดี และมีอัตราการหย่าร้างต่ำ และอีก 15 ครอบครัวอยู่ในชุมชนกรุงเทพมหานคร ที่มีความคล้ายคลึงกันในด้านความเจริญทางกายภาพและความสัมพันธ์ในครอบครัว โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจงจากผู้ได้รับรางวัลแม่ดีเด่น หรือครอบครัวที่บุตรมีผลการเรียนดี หรือทำประโยชน์ให้กับสังคม และเป็นครอบครัวที่พึงปรารถนา โดยครอบครัวที่ถูกเลือกเป็นตัวอย่างจะต้องมีช่วงระยะเวลาในการสมรสตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป และมีบุตร 1 คนขึ้นไป

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกตามแนวประเด็นคำถาม ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์เชิงหน้าที่ในครอบครัวและความสัมพันธ์เชิงอำนาจในการตัดสินใจ เพื่อให้ได้รูปแบบของความสัมพันธ์ในครอบครัวไทยยุคโลกาภิวัตน์ โดยเน้นพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างสามีกับภรรยา บิดากับบุตร และมารดากับบุตร นอกจากนี้ยังใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับแบบแผนการกระทำ การใช้อำนาจและการทำหน้าที่ในครอบครัว ตลอดจนสภาพที่อยู่อาศัย และสภาพแวดล้อมของครอบครัว รวมถึงการขัดเถลา

ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูลด้วยเทคนิคสามเส้า นำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ จากนั้นจึงวิเคราะห์ตีความควบคู่บริบท และตามตรรกะเทียบเคียงแนวคิดทฤษฎี และใช้หลัก Successive Approximation ในการวิเคราะห์และสรุป

วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงการทำหน้าที่ในครอบครัว

ผลการศึกษาพบว่าครอบครัวมีการทำหน้าที่ 3 ด้าน คือ 1) หน้าที่ในการหาเลี้ยงสมาชิกในครอบครัว ส่วนใหญ่เป็นของทั้งสามีและภรรยา โดยสามีรับผิดชอบหลักในเรื่องค่าใช้จ่ายภายในบ้าน ค่าเลี้ยงดูบุตร การศึกษาของบุตร และค่าใช้จ่ายพิเศษอื่น ๆ 2) หน้าที่หลักของภรรยา ได้แก่ การจัดเตรียมอาหาร ทำความสะอาดบ้าน ซักรีดเสื้อผ้า ซ่อมแซมบ้าน และ 3) หน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับบุตร ในช่วงแรกเกิดโดยทั่วไปเป็นหน้าที่ของภรรยา อาทิ เรื่องโภชนาการ สุขอนามัย ดูแลยามเจ็บป่วย ส่วนสามีจะเข้ามาช่วยรับภาระมากขึ้นเมื่อบุตรเริ่มเข้าโรงเรียน เช่น การเลือกสถานศึกษา จัดสภาพแวดล้อมให้บุตรให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเรียน และการเลือกคบเพื่อน

ความแตกต่างระหว่างครอบครัวในชุมชนเมืองใหญ่กับชุมชนต่างจังหวัด พบว่าในชุมชนเมืองใหญ่หน้าที่ในการหาเลี้ยงครอบครัวเป็นของทั้งสามีและภรรยา ส่วนชุมชนต่างจังหวัดแม้ภรรยาจะมีรายได้จากการขายต้นไม้หรือทำสวนอยู่บ้าง แต่หน้าที่หลักในการหาเลี้ยงครอบครัวยังเป็นของสามี เนื่องจากทั้งสองชุมชนแตกต่างกันในเรื่องของระดับการศึกษา ส่งผลให้ผู้หญิงชุมชนเมืองมีโอกาสออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านมากกว่า ส่วนหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานบ้านและดูแลบุตรพบว่าเป็นของภรรยาทั้งสองชุมชน แม้ว่าภรรยาในชุมชนเมืองใหญ่จะต้องทำงานนอกบ้านก็ตาม แต่ยังคงรับภาระเรื่องอาหาร ทำความสะอาดบ้าน ซักรีด ดูแลบ้าน การดูแลเมื่อเจ็บป่วย และการศึกษาของบุตร

ผลการศึกษาพบว่า การทำหน้าที่ต่างๆ ของครอบครัวในเมืองใหญ่ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก กล่าวคือ มีสถาบันต่างๆ เข้ามาช่วยทำหน้าที่ อาทิ สถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน ร้านซักอบรีด หรือแม้แต่ร้านสะดวกซื้อ หรือบริการจัดส่งอาหารถึงบ้านที่มีอยู่แพร่หลายเพียงแค่ online ถึงกัน แต่ในชุมชนต่างจังหวัด พบว่าการทำหน้าที่ต่างๆ ภายในครอบครัวเปลี่ยนไปไม่มาก ภรรยาจะมีเวลาในการเลี้ยงลูกและทำงานบ้านด้วยตนเองเป็นหลัก และพึ่งพาระบบโซเชียลเน็ตเวิร์กน้อยกว่า เนื่องจากเป็นแม่บ้านหรือการประกอบอาชีพในบ้านจึงมีเวลามากพอที่จะทำทุกอย่างได้ด้วยตนเอง โดยทั้งสองชุมชนพบว่าสามีจะเข้ามามีส่วนช่วยรับภาระดังกล่าวในเวลาว่างจากการทำงานหรือวันหยุด

ความสัมพันธ์เชิงหน้าที่ระหว่างมารดากับบุตร พบว่ามารดาที่ออกไปทำงานนอกบ้านจะมีหน้าที่ในการหาเงินเพื่อช่วยแบ่งเบาค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูบุตร ส่วนหน้าที่ในการเลี้ยงดูบุตร เช่น เตรียมอาหาร เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม และอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ ของบุตร มารดาจะเป็นผู้จัดหา และหน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ หน้าที่ในการอบรมขัดเกลาบุตร

ความสัมพันธ์เชิงหน้าที่ระหว่างบิดากับบุตร พบว่าบิดามีบทบาทในการหาเงิน และการอบรมสั่งสอนบุตรเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของชีวิต การสร้างแรงบันดาลใจและความมุ่งมั่น โดยสนับสนุนให้บุตรทำ

กิจกรรมที่สนใจนอกเหนือจากการเรียน ส่วนเรื่องของกฎเกณฑ์ทางสังคม คือการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคมและทัศนคติ โดยการจัดสิ่งแวดล้อมให้บุตรเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข

ความสัมพันธ์เชิงอำนาจตัดสินใจระหว่างสามีกับภรรยา พบว่าสามีจะมีอำนาจการตัดสินใจเรื่องนอกบ้าน โดยปล่อยให้อำนาจการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องในบ้านและบุตรเป็นของภรรยา โดยสามีจะได้รับการยกย่องให้เป็นผู้นำและเป็นผู้ใช้อำนาจตัดสินใจในเรื่องใหญ่ ๆ หรือในภาวะคับขัน ส่วนการตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคตของบุตรเป็นความรับผิดชอบที่ทั้งสองฝ่ายมักปรึกษาร่วมกัน อย่างไรก็ตาม ในภาพรวมพบว่าสามีในชุมชนต่างจังหวัดจะมีอำนาจตัดสินใจมากกว่าภรรยา เนื่องจากสามีมีบทบาทในการหารายได้มาเลี้ยงครอบครัว จึงส่งผลต่ออำนาจตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญๆ มากกว่า

ความสัมพันธ์เชิงอำนาจตัดสินใจระหว่างมารดากับบุตร พบว่าเรื่องสำคัญเกี่ยวกับบุตร (การเลือกสถานศึกษา คณะที่ศึกษา และการเลือกประกอบอาชีพ) มารดาจะให้บุตรเป็นผู้เลือกเองตามความสนใจ และจะเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่บุตรร่วมกับบิดา นอกจากนี้มารดาจะให้อิสระแก่บุตรในการเลือกคู่ครอง เลือกคบเพื่อน การแต่งกาย ตลอดจนการใช้เวลาว่าง โดยจะมารดาทำหน้าที่เป็นเพียงที่ปรึกษา และคอยให้คำชี้แนะแก่บุตร ดังนั้นความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างมารดากับบุตรจึงมีลักษณะของการมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือและร่วมตัดสินใจ

ความสัมพันธ์เชิงอำนาจตัดสินใจระหว่างบิดากับบุตร พบว่าบิดากับบุตรมีความเสมอภาคค่อนข้างสูง ดังจะเห็นได้จากการร่วมปรึกษาร่วมตัดสินใจ โดยบิดาจะช่วยบุตรตัดสินใจเลือกสถานศึกษาและคณะที่ต้องการเรียน โดยทั่วไปบิดาให้อิสระแก่บุตรอย่างสูงในการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ และการเลือกคู่ครอง แต่จะคอยให้คำปรึกษา/แนะนำในเรื่องต่าง ๆ แก่บุตร ซึ่งบิดาในครอบครัวเมืองใหญ่จะให้ความสนใจในเรื่องการเลือกสถานศึกษาและคณะที่บุตรเข้าศึกษามากกว่าในต่างจังหวัด

การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ของครอบครัวไทยในยุคโลกาภิวัตน์

การที่สังคมไทยเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ได้ทำให้วัฒนธรรมตะวันตกแทรกซึมเข้าสู่สถาบันครอบครัว อันส่งผลต่อความสัมพันธ์เชิงหน้าที่และอำนาจการตัดสินใจของสมาชิกในครอบครัวอย่างสูง เมื่อเทียบกับในอดีตที่อำนาจการตัดสินใจเป็นของบิดา แต่ครอบครัวในยุคปัจจุบันนี้พบว่าจำนวนไม่น้อยที่ทั้งบิดา-มารดาร่วมกันนำ ร่วมกันหารายได้เลี้ยงครอบครัว และมีการปรึกษาร่วมกัน รวมถึงใช้อำนาจการตัดสินใจร่วมกัน นอกจากนี้บุตรยังสามารถตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับตนเองได้อย่างสูง โดยบิดา มารดาคอยให้คำปรึกษา ข้อสังเกตคือ ไม่เพียงแต่มีบทบาทในการหารายได้เลี้ยงครอบครัวเท่านั้นที่ส่งผลต่ออำนาจตัดสินใจภายในครอบครัว หากอำนาจการตัดสินใจยังขึ้นอยู่กับบทบาทภายนอกครอบครัวอีกด้วย เช่น การที่ภรรยาเป็นผู้นำชุมชน ซึ่งทำให้ได้รับการยอมรับจากสมาชิกของชุมชน ส่งผลให้ภรรยามีบทบาทเป็นผู้นำครอบครัวที่เด่นชัดมากขึ้นตามไปด้วย

ครอบครัวยุคปัจจุบันพบว่าทั้งสามีและภรรยาต่างทำงานนอกบ้าน รวมถึงช่วยกันดูแลบุตร หน้าที่และความรับผิดชอบตลอดจนอำนาจตัดสินใจระหว่างสามีกับภรรยา บิดากับบุตร รวมถึงมารดากับบุตร ไม่ได้ถูกแบ่งแยกด้วยความคิดเดิม ๆ ตามเพศสภาพและช่วงวัยอีกต่อไป กระบวนการเหตุผลนิยม

(rationalism) ที่เป็นผลพวงมาจากสภาวะความทันสมัยที่ยืนยันถึงความคิดและความรู้ที่อยู่บนพื้นฐานของเหตุผล ตลอดจนการยึดถือความจริงที่สามารถอธิบายความเป็นเหตุเป็นผลด้วยปัญญา ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ของครอบครัวจากบิดาเป็นใหญ่ มาสู่การนำร่วมกันของทั้งบิดา - มารดา ทั้งการร่วมปรึกษาหารือและการต่อรองร่วมกัน สมาชิกในครอบครัวมีอิสระในการแสวงหาความรู้ และมีแนวโน้มที่แต่ละฝ่ายจะให้การยอมรับในความเป็นตัวตนของกันและกันภายใต้บรรทัดฐานของสังคม รวมทั้งการให้ความสำคัญกับเยาวชน/คนรุ่นใหม่ อันส่งผลให้เส้นแบ่งระหว่างเพศและวัยลดความสำคัญลง

การที่บิดาและมารดาหันมาให้ความสำคัญกับการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในครอบครัว และให้ลูกได้ใช้สิทธิในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ส่งผลให้ลูกสามารถใช้อำนาจในการตัดสินใจเลือกเกี่ยวกับตนเอง เช่น การแต่งกาย การใช้เวลาว่าง การเลือกคู่ครอง/การคบเพื่อน และการศึกษา ซึ่งวิธีการใช้อำนาจของบุตรมี 4 วิธี ได้แก่ 1) การใช้เหตุผลเพื่อสนับสนุนความชอบธรรม/เหมาะสมในการตัดสินใจ 2) ใช้การต่อรอง 3) การหาแนวร่วมสำหรับอ้างอิง หรือนำมาเป็นพวกเพื่อเพิ่มน้ำหนักในการกดดัน เช่น ใช้มารดา ญาติผู้ใหญ่ หรือบุคคลที่บิดาเชื่อถือ/เกรงใจ ให้ช่วยเจรจาเพื่อผลักดันให้บิดาทำตามสิ่งที่ตนเองต้องการ และ 4) การสร้างสถานการณ์ เช่น บุตรแกล้งป่วยเพื่อจะได้หยุดเรียน เป็นต้น

สำหรับกระบวนการขัดเกลาทางสังคม พบรูปแบบที่น่าสนใจดังนี้ 1) การอบรมด้วยวาจา ซึ่งใช้สอนเรื่องคุณธรรม ความซื่อสัตย์ รับผิดชอบต่อน้ำที่ ตั้งใจเรียน ช่วยเหลืองานบ้าน เชื่อฟังบิดามารดา ขยันอดทน รวมถึงสอนเรื่องการคบเพื่อน การให้เกียรติผู้อื่น สอนเรื่องเพศและการป้องกันตนเอง และการมีจิตสาธารณะ 2) การทำให้เห็นเป็นแบบอย่าง อาทิ การมีสัมมาคารวะต่อผู้อาวุโสกว่า การปฏิบัติธรรม การทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม มีการแสดงความรัก (เช่น พุดคุยกันบ่อย ๆ ปรึกษา รับประทานอาหาร เล่นกีฬา หรือท่องเที่ยวด้วยกัน) การใช้ชีวิตที่เรียบง่ายและประหยัด การตรงต่อเวลา ไม่พรั้งเพรื่อ 3) การสร้างข้อตกลงร่วมกัน เช่น ข้อตกลงเกี่ยวกับการทานอาหารเย็นพร้อมกัน การทำการบ้าน ห้ามเล่นการพนัน รวมถึงการพุดคุยและตกลงกันในเรื่องของการใช้สื่อสมัยใหม่เพื่อมิให้ส่งผลเชิงลบ 4) การเสริมแรง อาทิ การกล่าวคำชมเมื่อบุตรทำความดี การสัมผัสทางกายด้วยการโอบกอด การหอมแก้มเพื่อแสดงความรัก อันจะส่งผลให้บุตรมีกำลังใจและเป็นคนอ่อนโยน จิตใจดี การให้รางวัลด้วยการพาไปเที่ยว ซื้อของให้ 5) การลงโทษเมื่อบุตรทำผิด โดยตักเตือนด้วยวาจาจากก่อน แต่ถ้าบุตรยังไม่เชื่อฟังก็จะใช้วิธีการตีไปพร้อมกับบอกเหตุผลที่ทำให้โทษ หรือการแสดงออกด้วยท่าทางเพื่อให้บุตรทราบ เช่น การนั่งเฉยและมองด้วยสายตา

ตัวแบบของความสัมพันธ์ในครอบครัวไทยยุคโลกาภิวัตน์

รูปแบบความสัมพันธ์ในครอบครัวไทยยุคโลกาภิวัตน์ สามารถแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

1.สมาชิกในครอบครัวมีอำนาจตัดสินใจร่วมกัน (Participate-style Family) เป็นรูปแบบที่พึงปรารถนาสำหรับครอบครัวไทยยุคโลกาภิวัตน์ โดยทั้งสามีและภรรยาทำหน้าที่หาเลี้ยงครอบครัว ร่วมกันทำงานบ้าน ร่วมกันดูแลบุตร รวมถึงการอบรมขัดเกลาบุตร ทั้งสามีและภรรยาต่างสนับสนุนให้

บุตรแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ของครอบครัว เช่น ร่วมออกกฎระเบียบภายในบ้าน และปรึกษาหารือร่วมกันในเรื่องเกี่ยวกับตัวบุตร เป็นต้น

2. บิดาเป็นผู้นำครอบครัว (Dad-led Family) พบได้ในครอบครัวของชุมชนต่างจังหวัดที่ทำการศึกษา โดยเฉพาะครอบครัวที่ภรรยาไม่ได้มีบทบาทในองค์กรทางสังคม สามีจะเป็นผู้หาเลี้ยง และเป็นผู้นำครอบครัว มีอำนาจการตัดสินใจทั้งภายนอกและภายในบ้าน โดยมอบอำนาจการออกกฎระเบียบภายในบ้านผ่านทางภรรยา สามีจะใช้อำนาจในเรื่องที่สำคัญๆ ภายในครอบครัว เช่น การตัดสินใจเมื่อสมาชิกในครอบครัวเจ็บป่วย เป็นต้น ส่วนภร่ายังคงมีบทบาทหลักในการทำงานบ้าน ดูแลความเป็นอยู่ของสมาชิกภายในบ้าน รวมถึงการอบรมขัดเกลาบุตร

3. บิดาและมารดาเป็นผู้นำครอบครัว (Parent-led Family) พบได้ในครอบครัวของชุมชนต่างจังหวัด โดยเฉพาะครอบครัวที่ภรรยามีบทบาทในองค์กรทางสังคม ซึ่งรูปแบบนี้ทั้งสามีและภรรยาจะทำหน้าที่ในการหารายได้ และมีอำนาจตัดสินใจร่วมกันทั้งภายนอกและภายในบ้าน รวมถึงทำหน้าที่ในการอบรมขัดเกลาและให้คำปรึกษาแก่บุตรร่วมกัน อย่างไรก็ตามภร่ายังต้องทำหน้าที่ทั้งหมดในการดูแลบ้านและดูแลความเป็นอยู่ของสมาชิกในครอบครัวนอกเหนือจากการออกไปทำงานนอกบ้าน เช่น ดูแลเรื่องอาหารการกิน ทำความสะอาดบ้าน ซักรีดเสื้อผ้า เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม รูปแบบของความสัมพันธ์ในครอบครัวทั้ง 3 รูปแบบ พบว่าโดยทั่วไปสมาชิกรุ่นเยาว์มีบทบาทและอำนาจตัดสินใจร่วมเพิ่มขึ้น บุตรจะใช้อำนาจในการรักษาสิทธิของตนเกี่ยวกับการเรียน การแต่งกาย การคบเพื่อน การเลือกคู่ครอง ตลอดจนการใช้เวลาว่าง เป็นต้น

การสร้างคุณลักษณะและลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์

เด็กรุ่นใหม่ในปัจจุบันนี้มีรูปแบบการดำรงชีวิตที่เปลี่ยนไปจากอดีตอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีพื้นที่ส่วนตัวโดยเฉพาะสื่อออนไลน์ที่เข้าถึงได้ตลอดเวลาและทุกสถานที่ อันส่งผลให้เด็กมีความคิดเป็นปัจเจกชนนิยมมากยิ่งขึ้น ลักษณะดังกล่าวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของอำนาจภายในครอบครัวที่มีความเสมอภาคสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยสามีและภรรยามักสนับสนุนให้บุตรแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ของครอบครัวมากขึ้น อันส่งผลให้พื้นที่ในการพูดคุย/แลกเปลี่ยนโดยใช้เหตุผลมีลักษณะกว้างขึ้น อันเป็นการเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์แก่เยาวชนรุ่นใหม่ในการฝึกฝนการใช้ความคิดที่เป็นระบบ นอกจากนี้การที่บิดา-มารดาจับพังกเหตุผลของเด็กทำให้เด็กสามารถพัฒนาทักษะของการสื่อสารที่ดี การใช้อำนาจในรูปแบบของการอ้างอิงเหตุผลเป็นการส่งเสริมให้บรรยายกาศภายในบ้านให้มีความเป็นประชาธิปไตย รวมทั้งส่งเสริมให้มีการติดตามสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้มีความรอบรู้และเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม

ในยุคโลกาภิวัตน์ อำนาจการตัดสินใจตลอดจนหน้าที่และความรับผิดชอบระหว่างสามีกับภรรยาบิดากับบุตร รวมถึงมารดากับบุตร ไม่ได้ถูกแบ่งแยกด้วยความคิดเดิมๆตามเพศสภาพและช่วงวัยอีกต่อไป กระบวนการเหตุผลนิยม (rationalism) ที่เป็นผลพวงมาจากสภาวะความทันสมัย (Modernization) ที่ยืนยันถึงความคิดและความรู้ที่อยู่บนพื้นฐานของเหตุผล การกระทำต่างๆที่สามารถอธิบายได้ด้วยเหตุผล

ตลอดจนการยึดถือความจริงที่สามารถอธิบายความเป็นเหตุเป็นผลด้วยปัญญา ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงของความสัมพันธ์ในครอบครัวจากประเพณีนิยมดั้งเดิม คือบิดาเป็นใหญ่ เข้าสู่ในยุคของการมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือ และต่อรอง ระหว่างสมาชิกในครอบครัว การควบคุมความคิดของสมาชิกในครอบครัวไม่ได้อยู่ที่ผู้หาเลี้ยงที่มีสถานภาพเป็นผู้นำอีกต่อไป สมาชิกในครอบครัวต่างมีอิสระในการแสวงหาความรู้หรือความพึงพอใจ และมีแนวโน้มที่จะยอมรับความเป็นตัวตนของกันและกันภายใต้บรรทัดฐานของสังคม อีกทั้งในปัจจุบันสังคมยอมรับในบทบาทของผู้หญิงมากขึ้นทั้งในด้านการทำงานและ ความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง ภาระหน้าที่งานภายในบ้านและนอกบ้านจึงมีการตกลงร่วมกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวอย่างเข้าใจ รวมถึงการให้ความสำคัญกับเยาวชนคนรุ่นใหม่ บุตรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องต่างๆมากขึ้นอันเนื่องมาจากครอบครัวส่วนใหญ่มีรูปแบบการตัดสินใจร่วมกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเองโดยตรง เช่น การเลือกสถานที่ศึกษา การมีห้องนอนส่วนตัว การใช้อุปกรณ์ เทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ และ โทรศัพท์มือถือ ตลอดจนความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบันทำให้เส้นแบ่งระหว่างเพศและช่องว่างระหว่างวัยลดลง รวมถึงระบบโซเซียลมีเดียกลายมาเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้สมาชิกในครอบครัวและเครือญาติมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการขัดเกลาของครอบครัวตัวแบบ

ปัญหาและอุปสรรคด้านครอบครัว พบว่า เด็กไทยใช้เวลาว่างไปกับการใช้สื่อออนไลน์มากเกินไป โดยผู้ปกครองจำนวนไม่น้อยที่ละเลยในการควบคุมการใช้สื่อของเด็ก รวมถึงเด็กมีพฤติกรรมเลียนแบบวัฒนธรรมตะวันตกในเรื่องของการแต่งกาย การรับประทานอาหาร การใช้ภาษา ฯลฯ

ข้อเสนอแนะต่อบุคคลในครอบครัว คือผู้ปกครองควรชี้แนะให้บุตรเห็นถึงโทษของการใช้สื่ออย่างผิด ๆ มีกำหนดเวลาการใช้สื่อหรือเล่นเกมส้อย่างเหมาะสม ควรดูแลบุตรอย่างใกล้ชิด และสอนถึงประเพณีและวัฒนธรรมที่ดีงามของไทย

ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานภาครัฐ พบว่า ควรใช้มาตรการส่งเสริมให้ชุมชนมีการรณรงค์ให้เด็กเข้าถึงประเพณีวัฒนธรรมของไทย และการปรับเปลี่ยนวิธีคิดให้เป็นระบบเชื่อมโยงเชิงเหตุผลและเท่าทันการเปลี่ยนแปลง ซึ่งหน่วยงานภาครัฐต้องให้การส่งเสริมและสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมาตรการควบคุม เช่น ร้านอินเทอร์เน็ตในชุมชนให้เปิดปิดในเวลาที่เหมาะสม ไม่ควรกระทบช่วงเวลาเรียน และคำนึงถึงสุขภาพของเยาวชนที่มาใช้บริการ ตลอดจนให้สถานศึกษามีส่วนร่วมในการแนะนำการเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ที่มีประโยชน์ต่อการเข้าใจการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

ในความเป็นจริงแล้ว มีครอบครัวไทยจำนวนมากในเขตต่างจังหวัดที่มีรายได้ค่อนข้างต่ำและไม่มั่นคง สามีหรือภรรยามีการศึกษาต่ำ (ต่ำกว่าปริญญาตรี) ซึ่งอาจมีจำนวนมากกว่าครอบครัวไทยในเมือง ยกตัวอย่างเช่น ครอบครัวชาวนาซึ่งเคยมีจำนวนมากที่สุดในสมัยก่อน ได้ลดจำนวนลงอย่างมากหรือครอบครัวชาวสวนยางที่เคยพบได้มากในทางตอนใต้แต่ปัจจุบันกระจายตัวไปยังทุกส่วนของประเทศไทย นอกจากนี้ยังมี ครอบครัวชาวประมง ครอบครัวชาวสวนผลไม้ ครอบครัวลูกจ้างแรงงาน ที่มี

ลักษณะของรายได้ที่ไม่มั่นคง และการศึกษาค่อนข้างต่ำแบบเดียวกัน หากได้มีการศึกษาครอบครัวเหล่านี้ อย่างเป็นระบบเช่นเดียวกับที่ได้ศึกษาไปในงานวิจัยชิ้นนี้ จะทำให้สามารถเข้าใจการปรับตัวของครอบครัวไทยในยุคโลกาภิวัตน์ได้ดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะให้มีการศึกษาความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไทยในยุคโลกาภิวัตน์ และนำผลที่ได้รับมาพิจารณาพร้อมกับผลการวิจัยที่มีอยู่เดิม ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจการขัดเกลาทางสังคมและการใช้อำนาจในครอบครัวไทยได้อย่างแม่นยำมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- Broom, Leonard and Seiznick, Philip. (1995). *Sociology: A Text with Adapted Readings*. 4th ed. New York: Harper & Row.
- Dhitivatana, P. (2010). *Socialization in Human and Social*. 9th ed. Bangkok: Kasetsart University.
- Kingsley, D. (1966). *Human Society*. The Macmillan Co. New York.
- Robert, B. (1970). *The Social Order*. 3rd International student edition. McGraw -Kogakusha. Ltd.
- Samukkethum, S. (2011). *Establish of the powerless*. Bangkok. 1 ed. Bangkok: Machalongkum CSB Ltd.
- Smuckam, S. (2011). *Money is the younger brother, Thai family and kinship system*. Academic Document Promotion Program. National Institute of Development Administration.
- Talcott, P. (1959). *Family Structure and The Socialization of Child in Family, Socialization and Interaction Process*. Edited by T. Parson and R.F, Bales New York: Free Press.
- The Committee for National Women Promotion. (1994). *Family*. Prime Minister's Office. Bangkok.
- Vayachuta, P. (1993). *Thai women's role and status and changes affecting family relation*. Thesis. Faculty of Social Development National Institute of Development Administration.
- Wantayond, B. (1979). *Family and family*. Bangkok. Ramkhamhaeng University.